

SENEGAAL: Gite maayraaÉ“e É“eeÉ“aani bojji sunaare duuÉ“i jeetati caggal juwal laana Joolaa

Soumis par AMADOU NDIAYE (Zorro)

14-10-2010

DerniÅ“re mise Å“ jour : 14-10-2010

{xtypo_dropcap}26{/xtypo_dropcap} Siilto 2002- 26 Siilto 2010 Ko Hikka WaÉ—i DuuÉ“i Jeetati ko Laana Ndiyam Mbiyeteeka Joolaa Yoolinoo e Nder Takko Maayo HaaÉ—ngo Gammbi, YooÉ“ii ko Ina Tolnoo e ujunere, teemedde jeenayi, capané—e joyi tati (1953) FiÉ—taandu debbo e gorko senegaalnaajo. Ko ngam siftorde nguun ñallungu boomaare piÉ—taali addani Hoyreejo goomu maayraaÉ“e hono gorko biyeteÉ—o Nasaardiin Haydara yuÉ“É“inde jooÉ—nde hakkunde mum e jaayndiyankoÉ“e leydi banndiraaÉ“e maayraaÉ“e É“e ñalnde 23 Siilto 2010. Fayndaare ngal É—oon pottital ko É“eydude jeertinde banndiraaÉ“e walla É“esnguujji maayÉ“e É“e e pelle baÉ—lidiiÉ—e É—e yeebaareede É“urtunde nde laamu ngu woni e dow mum nde fayde e alyat jibnaaÉ“e mumen keddii e yoolayru laana Joolaa ñalnde Naasaande 26 lewru Siilto 2002.

« Nasaardiin Haydara Hoyreejo Fedde MaayraaÉ“e ÅŠarÉ“itii Laamu Abdullaahi Wadda No Feewi, Sabu Ellee Ngu FuÉ—É—iin Ñaamtude Konngol Maggu Ko fayti e Paabagol AlyatimeeÉ“e É“e ».

Ñalnde 23 Siilto e hitaande nde ngon-É—en nde, Nasaardiin Haydara horeejo goomu maayraaÉ“e e boomaare laana Joolaa renndii jooÉ—nde e jaayndiyankooÉ“e wuro Ndakaaru ngo e hakkunde leyÉ—eele, fayndaare nde ko wiye maa jeertinde aduro, ko gila laana Joolaa ka yuwi maa yoolii haa jooni baÉ—lal biyanoongal ina waÉ—liree alyatimeeÉ“e ndeen boomaare suwaa tawa naatde juuÉ—e maÉ“É“e so wonaa miliyoÅ“on sappo keÉ“akon kon. BaÉ—le goÉ—É—e É—e laamu Abdullaahi Wadda hoo, É—en mbaawi wiye ko ko ngonti deedi leliiÉ—i. Ngam faabaade yahreeÉ“e É“e haa teeÅ“ti noon e alyatimeeÉ“e É“e waasÉ“e mumen rewÉ“e maa worÉ“e, laamu ngu heÉ“iino e oon sahaa yaltinde maa siifde dekeree gooto mo tonngoode 2006-39 cikkanooÉ—i maa jibin É—amaawu mawÉ—o fayde e É“een sukkaaÉ“e yahraama jibnaaÉ“e mumen (neene walla baaba). E hita laamu ngu kadi siifi dekereji É—iÉ—i 2008-1338 e 2008-1339, É—iin dekereji njoopotoo maa njaynotoo ko laabi walla njuÉ“É“ potndi lelneede ngam waawde faabaade paabagol moÆ‘Æ‘ol É“een sukkaaÉ“e wiyeteÉ“e alyatimeeÉ“e ngenndi. Kuulal 13 e dekeree 2008-1339 wiye ko baÉ—lal ngal ina waawi hesÉ—itineede haa nde joom mum jofni njanngu mum jaaÉ“i haaÉ—tirdu fof geÉ—el noon tawa joom mum nde naatata nde joginoo ko duuÉ“i sappo e jeetati (d18). Kaan haala heÉ“ii ñaãñinde heewÉ“e haa teeÅ“ti e Nasaardiin Haydara hoyreejo Fedde faabo maayraaÉ“e: »ngal É—oon kuulal ina luurdi walla tawa ko waasde dolde ngonka njanngu leydi ndi, sabu É—o e leydi men ndi, ko É“uri heewde e jannooÉ“e (almudÉ“e) É“e keewi naatde duÉ—aa haaÉ—tirde tawa É“ennii duuÉ“i sappo e jeetati, hay É—um nii tawa joom mum telÉ“aani hay gootol. So É“e mbiyii hannde eÉ“e ngaal kuugal firti ko É“e njolaama jamfaade e yoolde laana Joolaa laawol É—immol kadi ».

« ÆŠseen Kuule Walla Dekereji So Tabitinaama Firti Ko Laamu Ngu Jolaama Yoolde Laana Joolaa Laawol ÆŠimmol » :

E wiye Hoyreejo ndeen Fedde hono Nasaardiin Haydara : « É—i É—o yeruujji É—iÉ—i, eÉ—en mbaawi wiye laamu ngu felliti hoolaare walla É—amaawu waayeeÉ“e ngenndi, ngati so tawii ngu fellitii faabaade sukkaaÉ“e É“e e sahaaji garooji jogorÉ“e heÉ“i ndiin ndaamordi ina pota limaade e peÉ—eeli juuÉ—e. Haa É—o laamu ngu ko ko hofi maa Å“oggi juuÉ—e mum jaÉ“aani waÉ—jayba yaltina kaalis paayodinÉ—o, yeru mum hay fedde nde ngardii mi nde ina roofoliÉ—i (doole) no feewi to bannge ngalu, sabu hay kaalisal kal min njogii kal alaa ko nafata so wonaa yoÉ“de warñeende (lakkere) gollotooÉ“e É“e. Soko wonaa wiye ina faaboroo njanngu e farillaaji sukkaaÉ“e É“e. Pelle keewÉ—e É—e ngonaa laamuyankooje ina njiÉ—a addude baÉ—le mumer tawnoo laamu ngu ina fawi e amen junngo, É“e cikkata ko guwernama Abdullaahi Wadda o ina heddi haa jooni e hunaare huninoo ko É“ooyi ko. E jooni jooni o, yimÉ“e É“e yoo paam laamu ngu woni ko hakkunde yeebaare e lusindaare e kala baÉ—lal fayde e waayeeÉ“e ngenndi sooynaaka hakkunde leydi e asamaan». Sokna Rose Martiin ko suka debbo mo duuÉ“i noogaas e joyi (d25), jibnaaÉ—o makko gorko ko e ndeen boomaare ngenndi heddi, kanko e hoyre makko o heÉ“iinoina tawtoorede nde É—o jooÉ—nde coccondiral o hollitii kulol makko reedu e jerninande makko e hitaande njanngu aroore nde : »É—i É—o dekereji É—iÉ—i É—i laamu ngu siifi payaani to moÆ‘Æ‘i, sabu yimÉ“e ina keewi wiye fayande jogornde welde nde, so fasi uurat. Miin baaba am sankii ko e yoolayru laana Joolaa ka, ko min É—iÉ—o rewÉ“e e É—iÉ—o worÉ“e, baaba am woppidii min mahaaka (terrain). Alla e caÉ—eele É—e heewde miin ko hikka waÉ—ti cili tati ko mboÉ—o luppaa bakkaaloriyaa, miñi am gorko kañum woppii jaÅ“de sabu doole ngalaa. Hitaande aroore nde kam min É—aminaaki yahde ekkol, sabu laamu ngu ko wiynoo fof fof waÉ—aani».

Min Nimsitii Nii Hannde O, Ko JaÉ“nunoo Min MiliyoÁ‘on MaÉ“É“e Sappo Kon E Wiyde Rose Martine Gooto e SukaaÉ“e SankiiÉ“e …

Ko fayti e miliyoÁ‘aaji sappo ndaamordi laamu ngu Rose Martin yahdaani heen : »hannde o, min nimsitii nii ko jaÉ“nunoo min miliyoÁ‘aaji sappo laamu ngu.

E nder oon kaalis neene am, heÉ“ii mahande min dingiral (terrain) mo baaba am woppunoo ngal, mbele emin ndañña É—o min mooftii. Nde neene am mahnoo galle o tan koreeji baaba am mbiyi maa darnga daroo, tikkani min cuutii mbiyi karminii min, sabu eÉ“e É—amininoo heÉ“de geÉ—al maÉ“É“e e kaalis o”. Ngam mawninde maanditaare ndeen boomaare ngen yooÉ“iinde fotde ujunere, teemedde jeenayi, capanÉ—e joyi e tati (1953) fiÉ—taandu debbo, gorko e kurka (suka), goomu njuÉ“keungal maanditaare yuÉ“É“inii ñalnde 26 Siilto yeewtere tawa ginol ngol ko:”faddaade e hisnude boomaare » (Prevention et la gestion des catastrophes).

E nder É—um fidaawu waÉ—aama to genaale Mbaawu (Ndakaaru) sabu heewÉ“e e maÉ“É“e ko É—oon lelii.

“Laana Joolaa, Holi Ko Woni Sabaabu Yoolayru Makka Ñalnde 26 Siilto 2002?:

Laana Joolaa inniraa ko leñol joolaaÉ“e hoÉ—É“e diiwaan Kaasamaasa o, nde tawnoo ko kamÉ“e É“uri toon keewal hay sinno t leÆ‘Æ‘i goÉ—É—i É—i ina pilita heen. Laana Joolaa ko kañum wonnoo kallu walla jokkondiral maayoyankeewal hakkunde Cikisoor wuro laamorgo diiwaan o e Ndakaaru wuro laamorgo plitik leydi ndi, ka takkoo duunde Karabaan to leydi Gammbi. Nde tawnoo diiwaan Kaasamaasa ina jookii ko laana ka tan wonnoo mosol É“urngol newaade ngam waÉ—de yah ngartaa hakkunde worgo ngo e diwanuuji keddiiÉ—i É—i. Diiwaan Kaasamaasa ko kañum nde tawnoo ko nokku toÉ“oowo ko ina abbo e lebbi jeenayi ko kanko É“uri wonde faawru maa wecco remruyankeewo leydi ndi.

ko É—um waÉ—i nde tawnoo ruggiyankooÉ“e jeytaare diiwaan o, MFDC (movement des forces democratiques de Casamance) ina lutti faddaade É—anniyankooÉ“e e laabi diiwaan o, laamu ngu ngam daÉ—ndude piÉ—taali yimÉ“e É“e suÉ“ii hettude laana mbele yah ngartaa hakkunde Cikisoor e Ndakaaru ina newanoo hoÉ—É“e e nokku o kadi mbele omo natta joñaade (jookaade) haade wonii yaakaare haaranduru leydi ndi fof ko toon yowitii. Laana Joolaa sehaa ko e sanceeji nawal leydi Almaañ, ka weddaa e diÆ‘Æ‘e maayo haaÉ—ngo ngam waÉ—de yah ngartaa hakkunde Cikisoor e Ndakaaru ko e lewru Bowte (Deesaamburu) 1990, ko ndeen kadi É—anniyankooÉ“e mbaÉ—ti waÉ—dude adaa e makka, haa teeÅ‘ti noon e julankooÉ“e ba baana ‘en yeeyooÉ“e ko wayi no: É“esnooje leÉ—É—e, liÉ—É—i, nebam e sanngara leÉ—É—e to jeyre Sokna Elisabeth Ndakaaru walla e nder luumaaji diiwanuuji Senegaal.Laana Joolaa ko laana mawka ka njuuteendi mum woni 79, 50m, so tawii ko njaajeendi makka ko 12, 50m, reedu makka lowirka marsandiis ina waawi loowde ko ina tolnoo e 550 ton tawa jiydaa e otooji sappo goÉ—É—i baawÉ—i yahde heen. Ñalnde 13 lewru Siilto (Siilto) 2001 ka rafaa, rafi motor ka Æ‘eeÅ‘tinaa e sabu caÉ—eele mekanik e motor heen senngo wooto. Caggal lebbi maa nii boom hitaande rafi cellal (paan) mekanik, Laana Joolaa wedditaa kadi e ndiyam ngam lummbaade hakkunde Ndakaaru e Cikisoor ko ñalnde 10 Siilto walla Septembre 2002.

Ndeen wiyaama hankadi Joolaa safraama haa selli mo woni kala hamdinii yetti Allah e NulaaÉ—o mum sabu ko ina abboo e hitaande yahde dow asamaan É“uri newaade e yahde diiwaan Cikisoor.

YimÉ“e É“e fof e weltaade e yettude Allah ko remooÉ“e e julankooÉ“e É“e É“uri hamdinaade, ngati hay gooto e maÉ“É“e anddaa yeeyoyde coñal mum e oon sahaa. Ngal É—oon gartaangal rokkittii Cikisoor mbaydi mum hanki, so wonde wecce faggudu leydi ndi, bannge goÉ—É—o o ko ngartaangal yilliyankooÉ“e e diiwaan o.

Oon paan mekanik É“eydii e oon sahaa nii ko jookde Kaasamaasa haa É“uri ko lommbii ko, sabu eÉ—en nganndi diiwaan o, lommbii ko hakkunde leydi Gammbi e Gine Bisaawo, sabu Kaasamaasa so wonaa laana ndiyam tan ko laana ndiwoowa.

Ñalnde Naasaande 26 Jofi Mawnde 27 Siilto 2002, Laana Joolaa WaÉ—ii É—anngal Mum Cakkitiingal Ngala Artetaake haa abad :

Ñalnde Naasaande 26 jofi Mawnde 27 lewru Siilto 2002, laana Joolaa waÉ—iino É—anngal mum cakkitiingal ngal wontaa arteed haa bada, yooÉ“orii fotde 1953 fiÉ—taandu. " Joolaa duñi walla ummii poor Cikisoor ko beetawe Æ‘oÆ‘Æ‘o ñalnde Naasaande

26 Lewru Siilto ina jofi Mawnde 27 Siilto 2002 sahnga waktuuji sappo e tati ñalawma pawÉ—i hojomaaji capanÉ—e tati (13H30MN).

E oon subaka maayo ngo finnaani engo deeÆ'i hawri kadi ko ñalnde ndeen waÉ—tata ka laabi walla cili tati ko ka waÉ—ata yah ngartaa hakkunde Cikisoor e Ndakaaru caggal nde haralleeÉ“e fannu o keÉ“i hoolaare wonde hankadi bone makka mekanik fuuyii. E tuugnaade e biyeeji coodaaÉ—i maa jeeyaaÉ—i ñalnde heen É—i ko ina tolnoo e teemedde njeetato e njeeyano (809 passagers) É—anniyanke ina njoli e reedu makka eÉ“e ngondi e militeeruuji capanÉ—e njoyo e É—iÉ—o (52 militaires) hakkunde dognooÉ“e e tamnaaÉ“e kisal e nder laana ka. Caggal waktuuji tati (W3) peeragol e maayo welngo Kaasamaasa ngo, Joolaa waÉ—i no heewnoo waÉ—de so seloyde to duunde wiyeteende Karabaan takko leydi Gammbi, ka jolni É—oon teemedere, capanÉ—e njeetato e njoyo (185) É—anniyanke, tawa jiydaa e marsandiisuuji julankooÉ“e. Ko e nguun njillu maa eskaal maale boomaare puÉ—É—ii feeñde e makka, sabu ko É—oon haralleeÉ“e makka puÉ—É—ii teskaade wuuraare heen wibjo. ÆŠoon nde ka ari f yimÉ“e haa ka wiya mucchet, laana tokoose paddotoka ina mbaÉ—a Æ´ooga juurtoo yimÉ“e haa ka wiya sokodoÆ´ baana baana’en. ÆŠoon nii boom ko laaÉ—e tokoose tan mbaawi nawde yimÉ“e luggere sabu poor walla É—o joofaa alaa e m BanndiraaÉ“e Allah yiÉ—aa ko É—urti, sabu ina anndaa laana Joolaa waÉ—iraa ko jaÉ“É“aade teemedde njejo e capanÉ—e nje (580), so É—urnaama É—oon ina laaÉ“i joofle É—e nijibinta ko hono nde É—o boomaare fiynde leydi fof. ÆŠoon e njillu duunde h nde sahnga waktuuji sappo e jeetati kikiiÉ—e (18h) soodÉ“e biyeeji É“e tan limoore mumen ko ujunere, capanÉ—e nayo e nje (1.046), tawa É“e ngalaa biyeeji É“e , sukaaÉ“e yahrooÉ“e e duuÉ“i joyi ÅakkuÉ—i ngalaa heen. Æ•uri heewde e É—anniyankoo julankooÉ“e kaasamaasanaaÉ“e, kono kadi ina jeyaa e maÉ“É“e yilliyankooÉ“e leyÉ—eele orop (Farayse), janngooÉ“e duÉ—al wondude e capanÉ—e tato e É—iÉ—o suka janngoowo e duÉ—al fukuyankeewal Cikisoor yahatnooÉ“e koolol fuku to wuro Fati Joolaa ummaade duunde Karabaan tawi asamaan o, fuÉ—É—iima niÉ“É“itde toÉ“o mawgo wonii e buttude e makka. Ko e nder Æ´iwoonde toÉ“o burgu laana Joolaa huÉ“É“i masiÅ‘aaji mum fiytii e nder deedal woni e feeraade raaÅ‘ani luggere maayo haaf

Wiyaa nii alla e toÉ“o ngo heewde hay yiye diraa weeÉ“aani, É“ooyaani ka majji e henndu niÉ“É“ere. Sahnga 18H45 dognooÉ“e laana ka nuldii kabaaru fayde e haralleeÉ“e marin Ndakaaru mbiyi hankadi ka yaltii maayo welngo Kaasamaasa, ka deertiima jooni e maayo haaÉ—ngo (ocean atlantik). Sahaa o, ina deeÆ´i, kono kadi Æ´iwoonde nde ina luttii larbaade, toÉ“o heewngo doole. Noddaango maÉ“É“e sakkitiingo haralleeÉ“e É“e waÉ—aa ko sahtu 22H jamma ngam wiyde yoo É“erÉ—e maÉ“É“e saÉ—eende wootere heÉ“aaka laana Joolaa ina jokki lummbaade ina seeka bempæ´æ´e mawÉ—e. Hedde 23 H jamma tawi Joolaa sawndiima powle diÆ´Æ´e leydi Gammbi (cotes) e ko ina abboo 170 km Worgo Ndakaaru e nder maayo haaÉ—ngo finnungo. Yoolayru laana Joolaa ka wiyaama waÉ—i ko e sahaa daÉ“É“o so heewi hojomaaji joyi.

E oon jamma toÉ“o ngo, ina yahdi e henndu wuttirooru doole, laana ka É“eydii wuuraade, yimÉ“e e É“e ngam É—uhaade henndu ndogi tawtoyi yimÉ“e e joÉ—iiÉ“e e banngge guuriiÉ—o o, É“e iirtondirii toon. Ndeen laÆ´al wuuraande nde duumiima, hono hojom Joolaa fiyii cowti caggal ari ina hippie walla mbiyen waklitii ndiyam fuÉ—É—ii sorkaade (naatde) e makka e nder hojomaaji joyi tawi ka mutii maa ka rebboyii É“akkere hade makka suppitaade no ngabu tullinooÉ—o ina dura siiwre nii. JooÉ—inooÉ“e e pala (pont) É“e petti piyii e ndiyam ngoni e lummbaade e nder niÉ“É“ere. WonnooÉ“e e nder makka ina É—aanii walla ina njeewta ke É“e fartaÅ‘Å‘e dadaade lummborÉ—e (gilet de sauvetage) mumen. E nder ndeen boomaare ko yimÉ“on seeÉ—a ndañi helde weeru damuÉ—e njalti boowal lummbii maa mbaÉ—É—ii e keeci makka. HaalooÉ“e e pulaar mbiyi : »woodani gumÉ—o ko lummbaade wiyde ko É—o njoofat mi fotaani wonde heen », kamÉ“e ne e nder É—aam lummboram jammaagu yooli heewÉ“e heen ko wona finnere maayo ngo kono ko mawnugol bempæ´æ´e É—e e waasde anndude to foti joofoyde, ngati wempæ´æ´ere heen ina É“et diraaaji É—iÉ—i tooweeki. Yanti heen kadi lummborÉ—e otomatik laana ka njaÉ“aani udditaade e yoolayru ndu. Ellee nii boom ko wirngallo wooto tan heÉ“i udditaade woodi 25 neÉ—É—o naÅ‘tiiÉ“e heen daÉ—ndi piÉ—taali mumen. Noogaas e É—iÉ—o (22 en ndaÉ—ndiri piÉ—taali mumen ko Å‘abbude e keeci laana ka, nde ka waklitii nde.

E nder É“een sowÉ“e e ndeen moobaare ina jeyaa debbo gooto ina wiyee Mariyaama Juuf, ko oon korÉ—o Allah go’to Allah rokki fartaÅ‘Å‘e jaÅ‘toraade É—emngal mum e oon jamma É“aleejo mo yaawataa yaltude e hakkillaaji men.

Hay kanko Mariyaama juuf ko ma o fadi jamma o fof haa subaka (7H) tawi awooÉ“e ndawii rewaade cambaleeje mu’en ndokki mo junngo faabuya.

Holi nde laalagal laana Joolaa ka jogori Æ´eeÆ´tineede dow, maayraaÉ“e É“e tiima e maayÉ“e mu’en mbaÉ—a janaysa etoo yejiitde? Ngali É—o naamndal ina sikkaa jaabaade É—um e o É—o sahaa wonaa huunde newiinde, sabu laamu ngu ina jog heen kulhuli luggi hoto goonga feeñde, yimÉ“e É“e murta wooda ko bonnani É“e. E nder ngoon miijo lannda politik AFP mo Mustafaa Naas waÉ—ii e balÉ—e É—e mooÉ“ondiral ndeen toÉ“É“ere jeyanooma e ginol golle maÉ“É“e, wonde yoo laamu Abc ngu sakku peeje no laalagal laana ka heÉ“tiri leydi njoorndi.

Haalaama nanaama heddii ko mbele maa ngu huccan É—um, ko woni e lahal fof maa juuÉ—e njiy.

Aamadu NJaay Zorro Pulaagu.Com/Gabon

{mosloadposition facebook}

{mosloadposition disclaimer}

{mosloadposition adsense}